

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการรณรงค์คัดกรองเบาหวาน ความดันโลหิตสูง สนองน้ำพระทัยในหลวง ห่วงใยสุขภาพประชาชน

ระหว่างวันที่ 3-13 ธันวาคม 2552 ณ ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพมหานคร

เนื่องในวโรกาสอันเป็นพระมหามงคล ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมายุ ครบ 82 พรรษา ในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2552 เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติและระลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ ท่านที่ทรงห่วงใยในสุขภาพของพสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สำนักโรคไม่ติดต่อ และสำนักงานเลขานุการกรม กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข จึงได้จัดทำโครงการ รณรงค์คัดกรองเบาหวาน ความดันโลหิตสูง สนองน้ำพระทัยในหลวง ห่วงใยสุขภาพประชาชน ภายใต้โครงการจัดกิจกรรม เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๒ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ ขึ้น

ด้วยในปัจจุบัน คนไทยเผชิญกับโรคที่เรียกว่าโรควิถีชีวิต (Lifestyle Disease) ซึ่งเป็นโรคไม่ติดต่อที่เป็นปัญหาสาธารณสุขและมีความสำคัญ ต่อ การป่วย พิการ และตายก่อนวัยอันควรจำนวนมาก ได้แก่ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง หัวใจขาดเลือด อัมพาตซึ่งโรคไม่ติดต่อเรื้อรังนี้ไม่ได้มีผลกระทบเฉพาะบุคคลผู้ที่เป็นโรคเท่านั้น แต่ยังส่งผลไปถึงครอบครัว ชุมชน รวมไปถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งในปี 2550 กระทรวงสาธารณสุขได้วัดความดันโลหิตประชาชนอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 20.7 ล้านคน พบว่ามีความดันโลหิตผิดปกติ 2.4 ล้านคน (11%) โดยที่ประชาชนจำนวนมาก ร้อยละ 71.4 ไม่รู้ตัวว่าตนเองมีความผิดปกติและไม่ได้จัดการดูแลตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ร้อยละ 25 และโรคหลอดเลือดสมองตีบและแตก ร้อยละ 40

สำหรับโรคเบาหวานนั้นพบมีผู้เสียชีวิตจากโรคเบาหวานใน ปี พ.ศ. 2551 ประมาณ 7,686 คน หรือประมาณวันละ 21 คน และในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2541 – 2551) พบคนไทยนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ด้วยโรคเบาหวาน เพิ่มขึ้นประมาณ 4 เท่า เฉพาะ ปี พ.ศ. 2551 มีผู้ที่นอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ด้วยโรคเบาหวานถึง 425,691 ครั้ง คาดว่าทั่วประเทศคนไทยกว่า 3 ล้านคนกำลังเผชิญกับโรคเบาหวาน โดยพบผู้ที่เป็นเบาหวานร้อยละ 56.6 ยังไม่รู้ตัวว่าตนเองเป็นโรค และไม่ได้รับการวินิจฉัยและรักษาที่เหมาะสม จึงมีความเสี่ยงเกิดปัญหาภาวะแทรกซ้อนทั้งโรคไตวาย ตาบอด โดยพบว่าผู้ที่เป็นเบาหวานมีความเสี่ยงตาบอดมากกว่าคนทั่วไปถึง ร้อยละ 25 ผู้ป่วยเบาหวานถูกตัดเท้าถึงร้อยละ 1.6 นอกจากนั้นพบโอกาสเป็นอัมพฤกษ์อัมพาต โรคหลอดเลือดหัวใจ มากกว่าคนทั่วไป 2 เท่า

การดำเนินงานคัดกรองโรคเรื้อรังโดยการตรวจสุขภาพเชิงรุก ในประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป ให้ได้รับการคัดกรองโรคความดันโลหิตและเบาหวาน ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 90 เพื่อจำแนกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มป่วย และ กลุ่มป่วยที่มีภาวะแทรกซ้อน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบภาวะสุขภาพและปัจจัยเสี่ยงของตนเอง ส่งผลถึงการตัดสินใจปฏิบัติการลดเสี่ยงที่เหมาะสมและต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องใน โอกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 82 พรรษาวันที่ 5 ธันวาคม 2552 , ถวายเป็นพระราชกุศลและถวายความจงรักภักดีแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว , เพื่อตรวจคัดกรอง ประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพ และสร้างกระแสตื่นตัวให้ประชาชนรับรู้ปัจจัยเสี่ยง เกิดความตระหนักถึงภัยอันตราย ใส่ใจดูแลสุขภาพและปรับพฤติกรรมสุขภาพของตนเองได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ทันการณ์

สถานที่ดำเนินการ ณ ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพมหานคร

ระยะเวลาดำเนินการ ระหว่างวันที่ 3-13 ธันวาคม 2552

ผลการดำเนินงาน พบว่า

1. ประชาชนให้ความสนใจเข้ารับบริการคัดกรองเบาหวานและความดันโลหิตสูงจำนวน 1,092 คน แบ่งเป็นประชาชนที่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 และมีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป จำนวน 926 คน คิดเป็นร้อยละ 84.8

2. ผลการคัดกรองโรคเบาหวานในกลุ่มประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป จำนวน 893 คน คิดเป็นร้อยละ 96.45 ของผู้รับบริการที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป (926 คน) โดยได้จำแนกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงสูง กลุ่มป่วยที่มี/ไม่มีภาวะแทรกซ้อน และกลุ่มสงสัยว่าจะเป็นผู้ป่วยรายใหม่ พบมีประชาชนที่คัดกรองจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคเบาหวานมากที่สุดจำนวน 654 คน คิดเป็นร้อยละ 73.24 รองลงมาคือกลุ่มปกติ กลุ่มป่วยที่มีภาวะแทรกซ้อน และกลุ่มป่วยที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อน คิดเป็นร้อยละ 16.46 , 2.91 , 2.79 ตามลำดับ และพบว่า มีผู้รับบริการที่อยู่ในกลุ่มสงสัยว่าจะเป็นผู้ป่วยรายใหม่ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 4.59 สำหรับผู้ป่วยเบาหวานมีภาวะแทรกซ้อน พบว่า มีภาวะแทรกซ้อนจากเบาหวานมากกว่า 1 อวัยวะมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.92 รองลงมาเป็นที่ตา และเท้า ร้อยละ 19.23 และ 3.84 ตามลำดับ

3. ผลการคัดกรองโรคความดันโลหิตสูงในกลุ่มประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป จำนวน 906 คน คิดเป็นร้อยละ 97.84 ของผู้รับบริการที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป (926 คน) โดยได้จำแนกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงสูง กลุ่มป่วยที่มี/ไม่มีภาวะแทรกซ้อน และกลุ่มสงสัยว่าจะเป็นผู้ป่วยรายใหม่ พบมีประชาชนที่คัดกรองจัดอยู่ในกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคความดันโลหิตสูง ใกล้เคียงกัน จำนวน 316 คน และ 311 คน คิดเป็นร้อยละ 34.88 และ 34.33 ตามลำดับ รองลงมาคือ กลุ่มสงสัยว่าจะเป็นผู้ป่วยรายใหม่ จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 14.46 กลุ่มป่วยที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อน และกลุ่มป่วยที่มีภาวะแทรกซ้อน คิดเป็นร้อยละ 9.16 และ 7.17 ตามลำดับ สำหรับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่มีภาวะแทรกซ้อน พบว่า มีภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูงมากกว่า 1 อวัยวะ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.92 รองลงมามีภาวะแทรกซ้อนที่ตา หัวใจ และสมอง ร้อยละ 21.54, 7.69, 4.61 ตามลำดับ (ไม่ระบุอวัยวะที่เกิดภาวะแทรกซ้อน ร้อยละ 9.23)

4. การประเมินผลด้านความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรม มีผู้ตอบแบบสอบถามด้านความพึงพอใจจำนวน 1,062 คน คิดเป็นร้อยละ 97.25 โดยพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นลูกจ้าง/พนักงานของรัฐ ร้อยละ 20.1 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป และผู้ประกอบการธุรกิจ ร้อยละ 15.9 และ 15.2 ตามลำดับ

ผลประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ฯ แบ่งเป็นความพึงพอใจต่อสื่อนิทรรศการ และความพึงพอใจในการให้บริการคัดกรอง

4.1 ความพึงพอใจต่อสื่อนิทรรศการ พบว่า ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม มีความพึงพอใจด้านเนื้อหา มีประโยชน์ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.6 รองลงมา คือ ด้านรูปแบบของสื่อ/นิทรรศการ และด้าน ความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพได้ ร้อยละ 94 และ 92 ตามลำดับ

4.2 ความพึงพอใจในการให้บริการคัดกรอง พบว่า ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจด้านความชัดเจน ในการอธิบายและชี้แจงข้อมูลในการดูแลสุขภาพอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94 รองลงมา คือ ด้านการได้รับข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ และด้านความสะดวกรวดเร็ว คิดเป็นร้อยละ 91 และ 90.9 ตามลำดับ

สำหรับการณณรงค์คัดกรองเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ในครั้งนี้ ได้สอบถามถึงการรับรู้ความเสี่ยงของ ผู้ที่ได้รับการคัดกรองทุกราย พบว่า ทุกรายทราบความเสี่ยงของตนต่อโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง (ร้อยละ 100) และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.0) คิดว่าจะนำความรู้ที่ได้รับคำแนะนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมสุขภาพให้เหมาะสมกับตนเองต่อไป

ข้อเสนอแนะอื่นๆ :

- ประชาชนที่เข้ารับบริการมีความชื่นชมต่อเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ ขอขอบพระคุณ
- เห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์
- อยากให้การจัดกิจกรรมแบบนี้บ่อยๆ
- น่าจะมีการเชิงรุกเข้าไปจัดในชุมชนด้วย
- สถานที่ให้บริการค่อนข้างคับแคบ และบุคลากรที่ให้คำแนะนำมีน้อยหากมีการจัดครั้งต่อไปควรมี การปรับปรุงในเรื่องดังกล่าว

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรเน้นให้

1. สร้างความตระหนัก และการสื่อสารสาธารณะให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม โดยผ่านทางด้านผู้นำ ชุมชน ผู้นำทางการเมืองและผู้นำทางธรรมชาติที่ชาวบ้านให้ความเคารพเลื่อมใสและศรัทธา
2. ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพแบบองค์รวมได้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน โดยรวม(a way of life)
3. ส่งเสริมให้ประชาชนมีการใช้ทักษะชีวิต (skill of life) ที่เหมาะสมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเพื่อ ป้องกันการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังหรือในรายที่เป็นโรคแล้วสามารถจัดการตนเองได้อย่างเหมาะสม โดยใช้การใช้หลัก 3อ.2ส.(อาหาร ออกกำลังกาย อารมณ์ ไม่สูบบุหรี่และลดดื่มสุรา)

สรุปโดย...นางนิตยา พันธุ์เวทย์ และนางสาวนุชรี อาบสุวรรณ
งานพัฒนาระบบสื่อสารความเสี่ยงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
กลุ่มควบคุมความเสี่ยงในวิถีชีวิตและสังคม สำนักโรคไม่ติดต่อ

รายชื่อคณะกรรมการ

โครงการรณรงค์คัดกรองเบาหวาน ความดันโลหิตสูง สมองน้ำพระทัยในหลวง ห่วงใยสุขภาพประชาชน

ระหว่างวันที่ 3-13 ธันวาคม 2552 ณ ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพมหานคร

ผู้ดูแลการเก็บรวบรวม/ควบคุมการเก็บข้อมูล

- 1.แพทย์หญิงจุรีพร คงประเสริฐ หัวหน้าทีม
- 2.นางพรรณณี ทิพย์ธราดล
- 3.นางเพชรภรณ์ สมบูรณ์บุรณะ
- 4.นางสาวรวมพร นาคะพงศ์
- 5.นางสาวกุลพิมณ เจริญดี
- 6.นางสาวนิพา ศรีช้าง
- 7.นางสาวสิริชชา เลิศบุญสกุล
- 8.นางนิตยา พันธุเวทย์
- 9.นางสาวธาริณี พังจุนันท์

ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลและผู้คีย์ข้อมูล

- 1.นางสาวสุชาทิพย์ ภัทรกุลวณิชย์
- 2.นางสาวกาญจนา ศรีสวัสดิ์
- 3.นางสาวนุชรี ออบสุวรรณ
- 4.นางสาวลินดา จำปาแก้ว
- 5.นางสาววรินทร์ แซ่ม้า

ผู้วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

- 1.นางนิตยา พันธุเวทย์
- 2.นางสาวกาญจนา ศรีสวัสดิ์
- 3.นางสาวนุชรี ออบสุวรรณ

รายนามผู้การปฏิบัติงานกิจกรรม

"รณรงค์คัดกรองเบาหวาน ความดันโลหิตสูง สนองน้ำพระทัยในหลวง ห่วงใยสุขภาพประชาชน"

ณ ถนนราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร

ระหว่างวันที่ 3-13 ธันวาคม 2552 เวลา 18.00-24.00 น.

วันที่/เดือน/ปี	รายนามผู้การปฏิบัติงาน
3 ธันวาคม 2552	พญ.จรีพร* , คุณพรรณณี , คุณรวมพร , คุณนิพา , คุณสิรัชชา , คุณนิตยา , คุณทองหล่อ
4 ธันวาคม 2552	คุณพรรณณี* , คุณธาริณี , คุณกุลพิมน , คุณลินดา , คุณวารินทร์ , คุณสิริลักษณ์ , คุณทองหล่อ
5 ธันวาคม 2552	คุณเพชรภรณ์ , คุณกุลพิมน* , คุณธาริณี , คุณกาญจนา , คุณสุธาทิพย์ , คุณลินดา , คุณทองหล่อ
6 ธันวาคม 2552	คุณเพชรภรณ์* , คุณสุธาทิพย์ , คุณกาญจนา , คุณนุชรี , คุณชนิกานต์ , คุณศุภวรรณ , คุณทองหล่อ
7 ธันวาคม 2552	คุณศิริลักษณ์ , คุณศรีเพ็ญ , คุณสิริพร , คุณนิตยา* , คุณนุชรี , คุณชจรศักดิ์ , คุณทองหล่อ
8 ธันวาคม 2552	นางพรรณณี* , น.ส.สุธาทิพย์ , น.ส.นุชรี , ดร.ศิริลักษณ์ , น.ส.วารินทร์ , น.ส.พรปราณี , คุณจารุวัฒน์
9 ธันวาคม 2552	ดร.ศิริลักษณ์ * , นางชนิกานต์ , น.ส.สุธาทิพย์ , น.ส.วารินทร์ , น.ส.ลินดา , น.ส.กาญจนา , คุณจารุวัฒน์
11 ธันวาคม 2552	น.ส.สิรัชชา* , น.ส.ลินดา , นางศรีเพ็ญ , นางศิริพร , นางเพียงใจ , น.ส.กาญจนา , คุณทองหล่อ
12 ธันวาคม 2552	น.ส.กุลพิมน* , น.ส.ลินดา , น.ส.กาญจนา , นายจำเริญ , น.ส.นฤพัทธ์ , น.ส.ธาริณี , คุณทองหล่อ
13 ธันวาคม 2552	นางนิตยา * , น.ส.สิรัชชา , น.ส.สุธาทิพย์ , นายจำเริญ , นายชจรศักดิ์ , น.ส.ธาริณี , คุณทองหล่อ

หมายเหตุ : * หัวหน้าผู้ปฏิบัติงานในแต่ละวัน

วันที่ 10 ธันวาคม 2552 รัฐบาลประกาศให้เป็นวันหยุด